

# ГЛАС ЦРНОГОРЦА

НЕДЈЕЉНИ ЛИСТ ЗА ПОЛИТИКУ И КЊИЖЕВНОСТ.

БРОЈ 34.

НА ЦЕТИЊУ, У СУБОТУ 22. АВГУСТА (3. РУЈНА) 1873.

ГОДИНА III. (V.)

„ГЛАС ЦРНОГОРЦА“ излази један пут недељом. Стаје за ЦРНУ ГОРУ и АУСТРО-УГАРСКУ год. 4. 60 цт год. 3; четврт год. 1. 50, и. За СРБИЈУ год. 4. 71 цт г. 4. 30.; четврт г. 1. 75. и. За сва друго земља год. 4. 8. до год. 4. 1; четврт год. 4. 2. За отплату плаћа се за ред 3 мјесечно. Предлати и све наручнице плаћа се администрацији, а давати уредништву на Цетиње.

ЦЕТИЊЕ, 21. Августа.

Устанак у Босни непрестаје се ширити, а устанак у Херцеговини у најширијем границима својима показује нам свачијом даном све важније догађаје, који ил и све већу важност дају. Нарочито бој у Васојевићима и бој код Невесиња догађаји су пресуднога значаја. У првом је погинуло око двијеста, у другоме преко пет стотина Турака. У онеке узете су четири јаке тврђаве и Београд су доведени у положај, да ће се брзо морати предати, а у онеке узета је и разорена утврђена варош Невесиње, гдје је прије два мјесеца од стране Турака и дат непосредни повод устанку народном. Оба су догађаја поражавајући дјелствования на Турке, а устанак иридали јако духа поуздања, издрљивости, веће одважности и алегс самостороревљања. У овим вјестима сљедеће без сумње сачини и још кружнији догађаји, а из друге стране устанак наћи ће ови достојнога подражавања.

Према онеке изгледа изгледа да је на устанак херцеговачки? Очеидно, пред нама је борба, силна борба, којој турски табори, што долазе у Херцеговини не могу учинити крај. Народ херцеговачки бори се највећим поштовањем, браћа у Босни придружени се тој борби, браћа изван њиховијех граница и праведно и слободољубно човјештво потпомаже ту борбу сиплатијана споријема, а на Црну Гору и Србију гледају са вјером тврдом и поуздањем непоколебљивијем, као што Турска бриживо и страхујући погледа на њих.

Нана се чини, да се не могу преварити ни при у своје очекивању, ни Турска у своје страховању. Народ наш у Босни и Херцеговини, који се подигао на оружје, да се ослободи дивнога ропства и извојети себи слободу, неће се ни моћи ни сјети предати староме стању. Наравно, да ће Турска гледати силом, да га силази и покорн, и не само то, него да га потази тако, да се више не узмогне никада или бар за дуго дивн. И најжесточијим би ли могао гледати таква поклод већ из саме човјечности, а кимо ли кад је извјесно, да је живот и будућност укупинога народа нашега скопчан са њим. Из тога престога узрока ми не можемо мјеровати, нити да се не можемо још у Босни и Херцеговини по-пратити, нити, употребити са сила, устанак једино у данашњијем границима задржати.

За дипломатско посредовање велесила ми смо и прошли пут казати, да оно необојан никаквога успјеха. Оно је сво већ започело и сада остаје, да дочекамо његов резултат. Дуго се неће чекати. Заступница сила, која полазе у комисију, брзо ће савишати свој посао. Ова ивију да испитају народ: зашто је устао на оружје? и да га скло-не на мир обавезан будуће безбједности. На пр-во питање народ не може ни са само једнодушно одговорити: под бичем турским не можемо и не-ћемо више да живимо.

— Људи смо, а не стоки. Ако нам нећете помоћи, присилити нас не можете да се вратимо у ропство. Турскоме обећању више не вјерујемо,

а јекство наше у нашу корпел, увјерили смо се, да у Турака ништа не вјеријемо. Хоћемо слободу, праву, потпуну слободу, које ће свијетлост збр-сати и носарању и највише јачина турске власти над нама. — То ће бити кратки и одлучни од-говор народа јевропским комесарима.

Хоће ли иза тога велесила пружити своју руку Турској, да јој помогну устанак угушити? То не вјерујемо; шта више с увјерењем кажемо, да неће.

А што ће онда Турска чинити? То је пе-знања мука, њезни посао. Ми гледајмо наш посао.

## ХЕРЦЕГОВИНА.

Саопштавамо ниже дошло из Васојевића, у којем је изложен такошњи жестоки бој Васојеви-ћа с Турцима.

Још жељни и крајњијем покоју био је у Не-весињу, у прошан понећелик, 1200 устани ударили на невосињску ксабу, запалили је и раз-зорили. Од Турака, којих је сила била на до-ирвијех преко 500, а рањенијех не зна се колико, али је морало много бити. Од усташа погинуше 23, а рањено се преко 50. Ова велика знамен-та побједа још више је ослила устанак.

Са Гликога јављају нам, да је тако једна чета оборила 12 њавина и 2 на Равноме од Заступа до Равнога.

Други бој био је 3. 8. 73. код куле у се-Турци били подигли, да робе и тако оца побу-њена. Устани их дочекали и јурило несторицу, а 30 раните; од усташа раните се само тро-јица.

Трећи бој био је у Невесињу, где су се у-стани сукобили са турским војскама, која је била кренула из Метоксије и тако била стаја пише. Устани су спроводили човјешког поштовања и за-то су морали бој преставити, да се не узмогне своје штеће, а од Турака било је 40.

На Глико дошао је још један догађај: Деджа Ченгић и Селим паша.

Из Новага телеграфујемо, да су две табо-ра низава у прошан небуљу, а у Гребане, не-тајнија нијесу никако се сабори, јер то по-тоже и ако је посуда, небуљска истрељена бројно, још ће више ослабити његов одлучно у краин, и биће принуђена на предлажање усташе, па-зе, да им ни одкуда не дође дају.

У прошан понећелик, 12. 8. 73. Турци на-листер Дужи. Штега, небуљска истрељена, а тако да-ко прегорјети код толико још долази побједа.

Из ВАСОЈЕВИЋА. Свако-јака нисила и гадни з-тос јавља, изајави на-ружне одре спроводили нечовјештво и потајст-дагу са себе, а ос-Турцином пружи руку ослобођењу. Као оче-дана, моли да ми до-јава говорити.

Од рата 1862 го-важија вјеста прена-ђаве и њих напуни-све по не десет у во-ско се дигли на ору-прия посао, да се о-нам за дејива. За те-ве, да нико ништа-из кула изађе и то и-Вир. Већ 4. о. м. тако смо још јед-да не дајемо живу оку из кула изаћи и уко-пати оне, које смо из даљине зред кулом убили и ту се сарфаху. Јуче пак разо-крено редовна војска из Београда, око 2000 љавина, да рашира народ од кула и да угуши устанак. Ми их доче-

камо на сред равна поля и морало нас је бити преко 1300 љавина, само што смо неколико о-двојили од тога, да тува кула да из њих Турци не испуцају. Бој је трајао све до 11. ноће, а око 11. наравно за вјери у покору и гонити их до-свих зидова градских, одјави нас повратити тозови са града. У онеке јаким боју погинуло је преко 180 Турака и то највише у бјежању, гдје нашег нити је гинуло, нити се ранело, а наших било је у цијелога боју свега 6 ирвијех и неколико рањенијех.

Кад се поврне наша побједоносна војска испод Београда, одла позову главари јусбаше са свијех кула, да им се продужи. Главари-соко, јус-баша на Тренчу видећи положај царске војске и своју живу муку, одговори, да ће се предати си-свом војскама из обја куле, на Тренчу и Луки-ном вјру, ако му неће ништа животу учинити, по да га здраве пропусте с војскама. Такав исти одговор посла и Сулејман есендија, јусбаша са-сердар куле у Сутјеску, која је највећа и нај-тврђа између свијех осталијех. Главари се дого-воре међу собом и закључе одпустити их здраве и слободне са свом војскама, које је било 150 на-број Тураца предају куле и све што се у кулама-нашло. Народ из очиглед Турака запали куле, и Турке здраве одпусти једне у Плав и друге у Гусиње. Једну на кулу, коју су Турци летос о-градити више сердар куле, узео је народ на ју-риш и поубијао 15 војавина.

Остале су још двије, и то једна на дво-Луга и друга на Презивију. Народ је и њих око-лико и надали се да ће се који час и оне пре-дати. А како је народ прегинуо и колико смо о-душевљени, надали смо се, да ће брзо и Београд на-роду врата отворити и тада у сву нахију, која-на близу 20 хиљада душа, неби било живог Турчина. Кад се хоће, много се може; и гдје се-прегинуо и сложио ради, ту и Бог помаже.

## Б О С Н А.

Устанак у Босни ово потонјих дана добио је много више значаја. У југоисточној крају Босне, на најужој страни међу Србијом и Црном Гором распало се жестоки ирви. Етојвода херцеговачки, вој Жарко Ђешић ирвијат из рата 1862 године ушао је са х и а у својевласт из Србије, и задобио сјајну побједу, о чему смо у прошан листу илани телеграм из Биограда. Надали се је, да ће нам који час стићи гласови, да су његове чете састале се са четама прекотарских усташа, и тиме би био издигнито пресјечен пут међу Босном и Србијом, кудијен води главни пут херцеговачки.

Последње телеграфско вјести ово су:

Костајиница, 11. о. м. — У Коларић-Броду прешло на наше земљиште 300 турских војавина и 40 коњавина. Наши ескадријали стра-жари опалили до 20 хитаца, те убили барјактара и друга три Турчина. Застовједник аустријске по-граничне посаде у Костајиница послао пријеко једног ескадрира, да код наше костајиница про-тестује против повреди територије. На Куглањина на највише страних обалу Уне лежи много ирвијех тјелеса од Бошњака. Не зна се ко их је поубијао, али нека сумње да су Турци опет овако преш-ли и поубијао људе.

Јасеновац, 11. о. м. — Усташе потис-нуше 40 турских војавина на нашу страну, гдје-наша војска из разоружа. Хотјемни се повратити захтјевашу, да им се врати оружје, али им то за-повједник аустријске страже ускрати, на што се непосредно обратити у Загреб на заповједајућег ђемерала, одкуд још не стиже одговор. Сили на-род свеуједи прелазити овамо.

Зикаље, 11. о. м. — Турци из Бихаћа нагинули су крај Костајиница. Загрозили се раји, да се не иште. Много раје пребјегло, одличнији остали под стражом. Данас овије затворен једна

Бошњак из непознатих разлога. Рада ова претрпела оружа.

Стара Градешка, 11. о. м. — Ова три дана није било никаквог окривања између Градешке и Јасеноваца. Јер су Хршћани одбили од Турака савуш саопштења, а једнака и окупу у Аустрију. Сви превози у Јасеновац, Млаки, Орахову и Градешку с обе стране обале пуни исељеника и стоке сваког врста. Рачуна се да је данас прешло опет дивне хиљаде душа а до три хиљаде рогача и ситног ирве, свиња, коња и пердана. Возећа се данас Савом, ужасно је било гледати кијеке с дјечином у наручју и на плећима. Путници гледајући с пароброда, стражани су се с ужасног изгора, је толики народ бјежи из доминане пред зулуком турских. Наши салекуланти с жарком користе се несрећном једне раје, те за ништа кућу или баде отику стоку. Турци унапред, устани одушевљени с досадањег успјеха. Некајим поља на путуца ил враћа доста, у Орлоху уговарају привреје, усташе ишту да идоже оруже.

Брод, 12. о. м. — 400 усташа утрфеших на Мојсина (вадичи) одбија јуначки пикалу од 2000 потурица. Вођа турски Османбер-Канета-новић ражен.

Завале, 12. о. м. — Сауд околу Вихања уздуху границе хрватске раја се организирала. Све од 20—60 година дана се оружа, сјекира, хичиара, коса, ама и мотика. Пушка прешла.

Стара Градешка, 12. о. м. — Јучер окривај у Подградина, Карајзовица и Мартиница. Успјех још непознат.

Стара Градешка, 12. о. м. — Данас на читавој обали, Сине од Старе Градешке до Јасеноваца претрпе хиљаде стоку у Аустрију. Хршћани одлучили су све повротно имено пренијети у Аустрију, па што је способно у бој. То неће бити грађански рат него рат исељеника, јер су Турци понављали, на убјајују хршћанске жене и децу до год мају. Код Јабланице расекли су јучер дијете матери на прсно и бацали у Саву, а мати да спаса дијете строглавила се и утопила. У Сави код Струге лежи под обалом Хршћанин расекорених прсију и одсјечене главе. У Костајници побацију Турци рвине главе на колац. Наши лежи родољубива трговци плавачки неколико рају, омако вредегљу, отикујући болове по два дунта, омако по форниту. Против них велико огорчење. Страже ениначијале узимљу пушке раја, која омако прати обале. У Костајници ениначијама Косовићу одуео јучер стоталин аулик пушке и градо рају.

Шенију Турци и вихови Жидови уходају по обали. И у Загреб долазе Турци уходити шта се ради. Позиција усташа не ваља објављивати. Јучер био окривај у Подградина у Карајзовици и Мартиница. Успјех још непознат. Усташе не-ију боја на бебане. Без боја неће напредовати уз саву хрбост и одушевљење. Очекују поје, пушке и вебану од омако браће.

Нова Градешка, 13. о. м. — Битка у Подградина није, се и једну страну успјешно свршила. Турци до 50. Хршћана 23 и више ражен. Турци јучер сјекали уз Врбе све старце, жене и децу, која је остала код куће. Код Син-ваара и Колбана посјека Турци све што је бје-жало у Аустрију. Аештне леже по обали, да је ужу гледати. Око Старе Градешке, највиокијој тачки босанскога устаника, куле се Турци са свих страна. Усташе до пет хиљада повукли се у горе чекајући помоћ у оружа, бебани и вођама. Без боја све ће продати. Брза помоћ из вапа од силне нужде. Повограднички оповиште се. До данас пријиза у своју болницу бистајест Хршћана ражен и два Турчина. Турци убјају хршћанске раженке.

## А О П И С И

РИСАН, 19. Август. — Подписани одбор у Рису за сукупљање доброволних прилога на издржање херцеговачке старости и пејачи, умола-ни су ову браћу Ришњане и остале Боке, ко-је се ван доковине у далеком свијету налазе; да се живи и херско лагују на речени ширеј при-логе купити, и сачина преко подписавога одбо-ра као тогото ширљаније страдајућима, у помоћ притешити. Имена пак честити дароватеља са до-стављених дарова, износиће одбор са похвалом на јавност кроз најближи орган српски „Гл. Протопо-па“. — За одузимање себе одбор прима досадаш-

њих дароватељних ознака именови амако се по-штовањем на издате:

П. Г. Алексје Јеловић ф. 10 са обећањем другач 10 ф. јуно у јесену Октобру. Хршћан-тије Никољковић Јуноћ ф. 20, канетан Андрија Ђурковић ф. 32, а Јуноћ Марко В. Ђурковић ф. 20, канетан Михајло Ивковић ф. 5, Васо Ђатовић ф. 5 са обећањем дати још по 8 ф. јорина за јесен Септембар и Октобар, пој С. Перавић ф. 2, Лука Огњеновић ф. 5, Петар Бијелић ф. 12, Никола Поповић ф. 10, Алексје и Симо браћа Ђатовић ф. 5, Нико Властелиновић ф. 5, Митар и Симо браћа Ђурковић ф. 3, јесечно док нужда траје, Саво Јадован ф. 3, јесечно док буде нужде, Алекса Катарић ф. 4 у цван-цке, Васо Ковачевић ф. 5, Лазар Катарић ф. 3, Митар Радовић ф. 3, Мило Поповић јесечно ф. 2 док нужда буде, Васо Јаков Јовановић ф. 5, Никола Угриновић ф. 2, Церко Ђатовић ф. 1, Ан-дрија Филотић јесечно по 2 ф. док нужда буде, Митар Радовић ф. 2, Мило Поповић ф. 2, Мило Петковић ф. 5, Мило Ђатовић ф. 2, Перо Тохов Суботић ф. 2, Алексја Видовић ф. 1 и 50 новч, канетан Раде Јовановић из Морица ф. 10, Мато и браћа Огњеновић ф. 3 са обећањем да-вати унапријед јесечно док нужда траје по 2 ф. Јово Матов Ђатовић с браћом ф. 5, Никола Ђур-ковић ф. 5, Лука Јовановић ф. 2, Јово Тоховић ф. 3, Јуро Савон Петковић ф. 2, П. Н. У. ф. 5, Лесо Чулак ф. 1, Пилија Чуковичи ф. 1, Митар Суботић ф. 1, Васо Б. Јовановић ф. 2, Ристо Жараленић нов. 50, Васо Ковачић ф. 1, Шавро Јовановић ф. 1, Мато Е. Мршић ф. 1, Нико Кордић ф. 1, Томо Аврамовић ф. 1, Шавро Јо-вановић ф. 2, Јово Мршић ф. 2. У све ф. 234. Алексје Јеловић, пој С. Перавић, Кост. Ивковић, кан. Андрија Н. Ђурковић, А. Огњеновић.

(Ј.) ДУБРОВНИК, 18. Августа. — Писао сам вам на Госпоњин дан, да је омако био домако једна турски пароброд са 1200 војника, и немо доуштење од оданине власти да му се дозволи да војску у Грж искира, брајоване је омако у Беч, али из Беча одговорили на просто недопу-шта се, кишло је питано да се допушти пени, да се са Пријезице поразговори, али ни то неби ни дозвољено; и — до Турци пут за уми па за-једрише Каску; сртан на путу пропоруцавамо их такошњош шато, браћи. Омако се је моћи намо-бу петка и суботе, једна недовољан случај до-годио, ево што се је збио.

Око вонови јрену одмако пут мапастира Дуки селовица намијех и то: Гарибалдов пу-ковник г. Гинерро де Воите, толики канетан г. Ђорђе Петровић, 3 Шабеничанина и још дво-јица, сви без оружа, сав г. де Воите иво је револвер, кад су били базау Зубца једно 2 хиље од Дубровника, сретну их аустријански хичиари, прегледају их и виледи да исеју оружа пуште их напријед, тек узиме неколико корала напријед сретну их други хичиари и почну пикати на њих, у толико немо из крака опали пушку и убије једног хичиара, глас је ошенили да је ту пушку други хичиар немопо мислели да се они омако овим хичиарица, доше се гласа да је један хичи-дар због ове ствари уапшен, али се још стајано и истинити ништа не зна. Међутим њих седморицу одмах на мјесту шевезаше, доведоше их у Дуб-ровник и затворили их у оданине тачице, суд истражила кривца, и се стар разбирати јавну-нам све потајно.

Ма не знамо по којој наредби и по ком за-копу мисли су их преместили и зауставили; и-ма наредба од оданине катарист поглаварство у којој се каже: Писаојак преко границе у сусед-ну Херцеговину строго је забрањен оружанејем људим! помоћи Боже; преко границе, али бога ни-свак зна да Дубав није из граница, од Дуба до границе ива равнић 6 миља. Исто су овако на-зад неколико дана, неколико наших били ухва-тили, довели их везано у Дубровник, али их је власт после неколико сата тачице ослободила. Препоруку још у пријед политичкој власти, да даде својим хичиарица тачице и бистрије наред-бе, јер из оваког неспоразумљења може се до жалосних и грозних пољседица доћи.

Наше саврчаја до тасе у окривују омако-ица преко 3000.

Наша ма да некакав јуче опет г. Жак

Треша. Прому пој удегав су у Требиње лад-савора аскора из Стоца што су дошли. Од Стоца до Требиња иже их нише на путу тиро, то је жалосно, а јало нас је растужило. Страже усташ-ке код Требиња спалили су их ам, нијесу ни пушке на ам, аскора, мит абср војсци дали. Омако сваки држи да је изластво почињено. Дријен још до данас није узој.

Аустрија војску строгост ово дана показује према оијева који хоће да пређу границу. Јуче-нам брајовану из Ужиче да је вои Јаков бич-био Турке код Вишеграда и оteo 60 коња че-бави; је ли истина на ње, цијени, бола злати, (О омако смо већ у прашном ласту ивали теле-грам из Биограда. У.)

## О Б Л А С

### СВИЈЕМА БОЛЕСНИЦИМА

снага и здравље без медицинске и-тичкино. REVALESCIERE DU BARY из ЛОНДОНА.

Има већ 28 година како ни једна болест није кадра суприт стати деликатној овој хра-ни, која без медицинске и трошкова лечи све боле у желуцу, живцима, грудима, плућима, устри, жлездама, сазујеним кожом, дисању, бубрежма и брелици, мио и туберкулозу, сушину, ошпау, каш-шала, затвор, пролив, слабост, шулава, доасу болест, грозницу, несвјестину, конгестје, аујомо ушју, блувице баш и за врлеме труднице, су-морност, вршављење, ренку, костобаду, бледити. — Извод из 80,000 потписаних од људи, који су се помогли, међу којима црцетали од про-фесора Дра Вурцера, г. Бенека, редов. професора медицинске на харбуршкој универзитету, медицин-ког савјетника др. Ангелстајна, др. Нореланда, др. Кајбела, професора др. Деле, др. Уре, грешне-Кестелуарквинде, маркије Брехановице и дво-гич других високих особа, свакоме ће се без-платно послати.

Крпак извод из савјетовања.

Број 64.210. Маркија Брехановица 7 годи-на ратиле је од јетре, не имала сна, дртали на свима удовима, вршавила и чакла.

Бр. 79.810. Г-ђа удова Касковина из Д-селдорфа, чакла је од дивашме главоболе и блувања.

Бр. 75.877. Флоријан Келе, п. кр. чиновник из Будима, икао је запалење плућа, несвјестану и терет на грудима.

Б. 75.910. Г. Гавра Тејнер, ђај више тр-говачке школе у Бечу, боловао је од груди и живца.

Б. 65.715. Г-ђица Монлијева није могла да једе ни да спава и вршавила је.

Више храни Revalesciere него месо и код одраслих и ђене уштеди 50 пута више на цијени него ли у другим маторијалима и јелима.

У паклима кутујама: по фунта 1 ф. 50 и., 1 фунт 2 ф. 50 и., 2 фунта 4 ф. 50 и., 3 фунта 10 ф., 12 фунта 20 ф., 24 фунта 36 ф. — Ишкоти од revalesciere у кутуја по 2 ф. 50 и. и 4 ф. 50 и. — Чоколада од revalesciere у праши-ку и таблицама за 12 шола 1 ф. 50 и., за 24 шола 2 ф. 50 и., за 48 шола 4 ф. 50 и., у прашику за 120 шола 10 ф., за 288 шола 20 ф., за 576 шола 36 ф. — Добити се може код Barry du Barry & Comp. у Бечу Wallischgasse број 81, у Пешти код Joseph v. Tokor; као и по свима варошима код добрих апотекара и дућаника; а бечка кућа ивао уз поштанску упутницу на све стране. Још га продаје у Трсту: Bettavalle; у Загубу: Adolph. Prieger; Родан: (— 145)

## Н О В О С Т И

— Састав српскога министарства исправљено по телеграмима, које смо добили из Биограда 19. о. м. Мјесто Каленића за ениачи-сију К. Јовановић, за правду Радивој Митојевић мјесто Д. Јовановића, за просвету А. Василић мјесто Бошковића; за грађевинарство Стеван Митја-новић мјесто Радка Андрића.

— Из Биограда телеграфују, да је из Ниша био пошмо Али Гиз паши у Херцеговину ме архонин заповједник, па на путу умро. Дале да су победе Херцеговаца изазвале тако велико одушевљење, народ да није рат тако, да му се кажда неће моћи притешити.

— Турски окупао војску код Ниша на срп-ској граници под заповједништвом Хусејин Ави-паше.

Штампано у државној штампарији.